

**Ομιλία Δημάρχου Λευκωσίας στην Ημερίδα «Μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Κύπρο – Αναγκαιότητα ή Αυτοσκοπός»
Παρασκευή, 4 Απριλίου 2014, 10 μ.μ.**

Τοπική Αυτοδιοίκηση η μόνη λύση ενάντια στην απαξίωση και την αποχή

Στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές πέραν των 113.000 συμπολιτών μας επέλεξαν να μην ψηφίσουν! Το ποσοστό αυτό αυξήθηκε στις τελευταίες δημοτικές εκλογές και πιθανών να συνεχίσει να αυξάνεται.

Γιατί;

Η γενική εκτίμηση σήμερα είναι ότι οι περισσότεροι πολίτες απαξιούν. Απαξιούν, είτε διότι είναι δυσαρεστημένοι με τον τρόπο που λειτουργεί το υφιστάμενο πολιτικό μας σύστημα, είτε γιατί έχουν πειστεί πως, ό,τι και να πουν, ό,τι και να πράξουν, δεν εισακούγονται. Απαξιούν, γιατί τίποτε δεν αλλάζει.

Αυτή η αδιαφορία των πολιτών συχνά αποδίδεται σε ένα κενό επικοινωνίας μεταξύ πολίτη και κράτους.

Διαφωνώ. Η απαξίωση των πολιτών δεν προκύπτει από κενό επικοινωνίας, αλλά από κενό ανταπόκρισης της πολιτείας στα αιτήματα των πολιτών και από κενό στην ικανότητα επίλυσης των όποιων προβλημάτων τους. Είναι αυτό το κενό το οποίο συνεχώς διευρύνεται και το οποίο, είναι πλέον ξεκάθαρο, οι υπεύθυνοι αδυνατούν να καλύψουν. Με άλλα λόγια γνωρίζουν τα προβλήματα και αφουγκράζονται τις ανησυχίες, αλλά αδυνατούν να προσφέρουν έγκαιρα τις σωστές λύσεις.

Το σύστημα αδυνατεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά και να λύσει αυτά τα καθημερινά προβλήματα, αποδοτικά, γρήγορα και με το χαμηλότερο δυνατό κόστος.

Γιατί;

Έχουμε διαχρονικά δημιουργήσει και συντηρούμε, μέσω ενός εξωφρενικού δανεισμού, ένα πελατειακό κράτος.

Έχουμε αχρηστεύσει την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης καταργώντας την αξιοκρατία, προστατεύοντας έτσι την ανικανότητα, με αντάλλαγμα την εξαγορά ψήφων.

Και τέλος, αποδεχόμαστε την συνεχιζόμενη ατιμωρησία και έλλειψη λογοδοσίας.

Ζούμε σε ένα περιβάλλον όπου το σύνολο της εκτελεστικής εξουσίας του, επικεντρωμένο και προσανατολισμένο γύρω από ένα άκρως συγκεντρωτικό και μη αποδοτικό (για τους λόγους που έχω προαναφέρει) σύστημα διακυβέρνησης, διαχειρίζεται μεγάλο μέρος της καθημερινότητάς μας, χωρίς να καλείται να λογοδοτήσει άμεσα προς τον πολίτη μέσω εκλογών.

Υπάρχουν θα πείτε οι Προεδρικές εκλογές. Δυστυχώς όμως σε μια προεκλογική διαδικασία ανάδειξης προέδρου της δημοκρατίας, τα προβλήματα της καθημερινότητας μας συνήθως επισκιάζονται από, την μακροοικονομία και το εθνικό μας πρόβλημα, υποβιβάζοντάς έτσι τα καθημερινά αλλά ουσιώδη για την ποιότητα της ζωής μας θέματα, σε δεύτερη μοίρα.

Όπως για παράδειγμα:

- την πολεοδομική στρατηγική του κράτους (το Τοπικό Σχέδιο) και τις επιπτώσεις της
- το κυκλοφοριακό, τον σχεδιασμό δρόμων και τις δημόσιες συγκοινωνίες
- την επιτυχημένη ή μη ένταξη των μεταναστών στην κοινωνία μας
- την αστυνόμευση οχληρών χρήσεων
- την ολοκληρωμένη διαχείριση απορριμμάτων
- και φυσικά πολλά άλλα.

Αρεσκόμαστε να συζητούμε πολλά από αυτά τα θέματα κατά την διάρκεια των δημορχιακών εκλογών αλλά κατά βάση είναι το κεντρικό κράτος που αποφασίζει για την υλοποίηση τους.

Άρα, το υφιστάμενο σύστημα διοίκησης σε συνδυασμό με την εκλογική διαδικασία δεν προσφέρει την δυνατότητα στον πολίτη να κρίνει άμεσα αυτούς που πραγματικά αποφασίζουν. Αυτό δημιουργεί έλλειμμα δημοκρατίας και δεν προκρίνει την αποδοτικότητα.

Στην απουσία άμεσης λογοδότησης προς τον πολίτη και ειδικά στην απουσία της πίεσης που ασκεί μια εκλογική επιδοκιμασία ή αποδοκιμασία, επιτρέπεται σε διάφορες υπηρεσίες της κεντρικής εκτελεστικής εξουσίας να παραμένουν σε διάσταση και απόσταση από την καθημερινότητα του πολίτη που υπηρετούν. Το πρόβλημα επιτείνεται με το συγκεντρωτικό χαρακτήρα και το μέγεθος της κρατικής μηχανής, καθιστώντας τις διάφορες υπηρεσίες του κράτους ανήμπορες να επιλύσουν αποτελεσματικά τα όποια προβλήματα καθημερινότητας.

Το πρόβλημα λύνεται εάν αυτοί που καλούνται να πάρουν τις αποφάσεις που επηρεάζουν την καθημερινότητα μας καθίστανται άμεσα υπόλογοι προς τους πολίτες μέσω εκλογών.

Θεωρητικά θα μπορούσαμε να εκλέγουμε υπουργούς ή και έπαρχους, αλλά υπάρχει κάτι απλούστερο. Μπορούμε να μεταφέρουμε εξουσίες σε οργανισμούς που ήδη κρίνονται σε εκλογές: την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Όχι, βέβαια, με τη σημερινή της μορφή, τις σημερινές τις ευθύνες και δυνατότητες. Αλλά, μιας νέας τοπικής αυτοδιοίκησης με εκσυγχρονισμένη και αναβαθμισμένη δομή, θεσμούς, πόρους και προοπτικές, όπως άλλωστε προτάσσουν τα νέα ευρωπαϊκά δεδομένα.

Μια τέτοια εξέλιξη, συνεπάγεται ριζική αναδιάρθρωση του κράτους. Δηλαδή μια καλά μελετημένη, προσεγμένη και σωστή μεταφορά ευθυνών και εξουσιών από το κέντρο, πολύ πιο κοντά στον πολίτη. Έτσι, θα μπορέσει επιτέλους η πολιτεία, όχι μόνο να αφουγκράζεται, αλλά και να επιλύει, μαζί με τον πολίτη, αποτελεσματικά και έγκαιρα τα καθημερινά του προβλήματα.

Άρα, η αναγκαιότητα μεταρρύθμισης και μετασχηματισμού των σημερινών εν πολλοίς ανίσχυρων τοπικών αρχών είναι ανάγκη αδήριτη.

Για να αποφασίσουμε όμως την μορφή που πρέπει να πάρει αυτή η μεταρρύθμιση πρέπει πρώτα να αντιληφθούμε τις ανάγκες του πολίτη, στην καθημερινότητα του, αλλά και μακροπρόθεσμα, ως δημότη της πόλης του.

Ο μέσος δημότης, κάτοικος μιας πόλης, αναμένει ότι η πόλη του, ο δήμος του, θα του παρέχει:

1. Ασφάλεια μέσω μιας αμερόληπτης και δίκαιης αστυνόμευσης.
2. Παροχή Βασικών υπηρεσιών: σχολεία, νοσοκομεία, δυνατότητα στέγασης για όλα τα οικονομικά στρώματα, επαρκείς υποδομές (δρόμοι, πεζοδρόμια, αποχετευτικό, υδατοπρομήθεια), αθλητικές και πολιτιστικές υποδομές, ευκολία μετακίνησης (δημόσια συγκοινωνία) και ευκολία πρόσβασης σε κρατικές υπηρεσίες νοσοκομεία και αεροδρόμια.
3. Κοινωνική πρόνοια: το δίκτυ προστασίας για τις ευάλωτες ομάδες.
4. Σεβασμό στη διαφορετικότητα: μια πόλη φιλική για οικογένειες με παιδιά, νέους, οικονομικούς μετανάστες, μειονότητες, άτομα χαμηλών εισοδημάτων, άτομα τρίτης ηλικίας, άτομα με κινητικές δυσκολίες άτομα με ειδικές ανάγκες.
5. Ευκολία κοινωνικοποίησης και συνάθροισης σε δημόσιους χώρους, πλατείες, πάρκα.
6. Μια πόλη με αισθητική: Δεν εστιάζομαι απλώς στην ομορφιά του φυσικού χώρου αλλά στο άθροισμα όλων των υλικών και άυλων παραμέτρων που συνθέτουν τον χαρακτήρα μιας πόλης.
7. Ένα περιβάλλον που να εξυπηρετεί τη συλλογική ζωή και να προσφέρει τις δυνατότητες για την ανάπτυξη κάθε ηθικής και πνευματικής δραστηριότητας των πολιτών.
8. Ένα περιβάλλον που θα παρέχει ευκαιρίες οικονομικής ανάπτυξης και καλύτερες προοπτικές για τους κατοίκους όχι μόνο στο σήμερα αλλά και σε βάθος χρόνου.

Όλα τα πιο πάνω ο Αριστοτέλης τα έβαλε σε μια φράση ως εξής: η πόλη δεν υπάρχει μόνο για το ζην αλλά για το ευ ζην. Θεωρώ πως ακριβώς αυτό, το 'ευ ζην' των δημοτών τους έχουν ευθύνη να διασφαλίσουν οι Τοπικές Αρχές.

Για να μπορέσουν οι δήμοι να ανταποκριθούν σε όλες τις πιο πάνω ανάγκες και να αποτελέσουν τοπικές δημοκρατίες πρέπει να απαιτήσουμε να αποδοθούν σε αυτούς οι αρμοδιότητες εκείνες που θεωρούμε ότι πρέπει να τους ανήκουν με βάση την αρχή της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

Αυτό σημαίνει οι αποφάσεις να λαμβάνονται κοντά στον πολίτη (ή αλλιώς η τοπική αρχή να είναι το βασικό όχημα διακυβέρνησης σε τοπικό επίπεδο) και προϋποθέτει την παραχώρηση στους Δήμους (Τοπικές Αρχές) πραγματικών ευθυνών, αποκλειστικών και πλήρων εξουσιών που να μην υποσκάπτονται ή να περιορίζονται από οποιαδήποτε άλλη Αρχή.

Ακόμα, ανάλογα με τις ευθύνες των Δήμων (Τοπικών Αρχών) ανάλογοι πρέπει να είναι και οι πόροι οι οποίοι πρέπει να καθοριστούν μέσα στα πλαίσια της Εθνικής οικονομικής πολιτικής. Πόροι που να μπορούν να διατίθενται ελεύθερα από τους Δήμους στα πλαίσια των εξουσιών τους με στόχο πάντα τη βελτίωση της ποιότητας και του επιπέδου ζωής των πολιτών.

Η νέα δομή θα πρέπει να είναι μεν αντιπροσωπευτική αλλά λιτή (οικονομική). Επιβάλλεται να καθιστά τους δήμους βιώσιμους οργανισμούς σε βάθος χρόνου και την ίδια ώρα να είναι λειτουργικοί βάσει των νέων όρων εντολής και των νέων αρμοδιοτήτων τους.

Και φυσικά όλα τα πιο πάνω αποκτούν ιδιαίτερη αξία εφόσον υπάρχει η κατά πρόσωπο λογοδοσία. Εφόσον η αρχή που θα έχει την ευθύνη και εξουσία, είναι δημοκρατικά εκλεγμένη, απευθείας υπόλογη στους δημότες, ανοικτή και με πλήρη διαφάνεια στους φορολογούμενους και στο κεντρικό κράτος.

Φίλες και Φίλοι,

Εάν ο πολίτης είναι πραγματικά στο επίκεντρο όλων των προσπαθειών μας, οι όποιες συζητήσεις γίνονται για αριθμό δήμων πριν την αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων των τοπικών αρχών και του κεντρικού κράτους είναι πρόωρες, αποτελούν διαδικαστική ανωμαλία και φυσικά καταδεικνύουν ότι το μόνο που μας ενδιαφέρει είναι να διατηρήσουμε το δικό μας αριθμό και τις δικές μας θέσεις ή στην αντίθετη περίπτωση ότι η μόνη μας έγνοια είναι η μείωση του αριθμού των δήμων χωρίς την απαιτούμενη διερεύνηση εάν μια τέτοια δομή επαρκεί για να προσφέρει τις απαιτούμενες υπηρεσίες προς τους δημότες.

Υπάρχουν πολλά ερωτήματα.

Ποιες θα είναι οι αρμοδιότητες των Τοπικών Αρχών;

Ποια θα είναι η νέα δομή της Τοπική Αυτοδιοίκησης στην Κύπρο και ποια η εσωτερική δομή αυτών των οργανισμών; Θα προωθηθεί 2^ο Βαθμιο όργανο; Εάν ναι, Θα υπάρχει άμεση λογοδοσία και κατ' επέκταση δημοκρατία;

Ποια είναι η κρίσιμη μάζα πληθυσμού μιας δημοτικής αρχής;

Είναι η Λεμεσός των 100 χιλιάδων κατοίκων ή ένας Δήμος των 5 χιλιάδων;

Θα αυξήσουμε τον αριθμό των δημοτών ανά δήμο μειώνοντας δήμους ή θα αυξήσουμε τον αριθμό των δήμων μειώνοντας τον αριθμό των δημοτών (δηλαδή η Λεμεσός θα γίνει 20 δήμοι των 5 χιλιάδων δημοτών;)

Θα έχουμε δύο είδη δήμων ή ένα; Η τρία εάν συνυπολογίσουμε και τις κοινότητες;

Θα πρέπει να αποφασίσουμε τι εννοούμε σε σχέση με τους όρους εγγύτητα και επικουρικότητα.

Την επικουρικότητα δεν την αντιλαμβάνομαι ως θέμα γεωγραφίας αλλά ως θέμα αποτελεσματικότητας.

Πολλοί αντιλαμβάνονται την εγγύτητα ως την άμεση πρόσβαση στο Δήμαρχο. Εγώ αντιλαμβάνομαι αυτή την άμεση πρόσβαση στο Δήμαρχο για επίλυση προβλημάτων τα οποία θα έπρεπε να λύνει η υπηρεσία ενός δήμου, ως ευκαιρία για πελατειακό καθεστώς.

Επιπρόσθετα, δεν αντιλαμβάνομαι την φράση, «οι αποφάσεις να παίρνονται κοντά στον πολίτη» ως ένδειξη γεωγραφικής εγγύτητας αλλά ως ένδειξη αποτελεσματικότητας ενός οργανισμού να αφουγκράζεται τα προβλήματα και να μπορεί να παρέχει έγκαιρα λύσεις.

Για μένα επικουρικότητα και εγγύτητα μεταφράζονται ως αποτελεσματική και έγκαιρη παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες.

Διότι αυτό περιμένουν οι πολίτες: αποτελεσματικότητα.

Διότι μόνο με την αποτελεσματικότητα θα μπορέσουμε να ξανακερδίσουμε τη χαμένη τους εμπιστοσύνη, μειώνοντας την απαξίωση προς το σημερινό πολιτικό σύστημα. Μόνο αν τους αποδείξουμε ότι μπορούμε να είμαστε αποτελεσματικοί θα πετύχουμε τον τελικό στόχο που είναι η

επαναδραστηριοποίηση των ατόμων σε ενεργούς πολίτες, η οποία αποτελεί βασική συνισταμένη της συμμετοχικής δημοκρατίας.

Ευχαριστώ.